

03.01.2020

Пенсійне майбутнє України

На сторінках міжнародного громадсько-політичного тижневика «Дзеркало тижня» (випуск № 50, 27 грудня 2019 року – 10 січня 2020 року) під такою назвою вийшла друком стаття провідного наукового співробітника сектору соціальних ризиків у сфері зайнятості населення відділу досліджень людського розвитку Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України кандидата економічних наук Лідії Ткаченко, присвячена пенсійній темі в Україні ([Національна академія наук України](#)).

Експерт зазначає: «Пенсійна тема займає важливе місце в політиці будь-якої країни, що зумовлено масштабністю фінансових потоків і чисельністю залученого населення. За допомогою реформ політики намагаються адаптувати пенсійну систему до змін – демографічних, економічних, соціальних, культурних. Спосіб і характер здійснення пенсійних реформ різняться. Коли реформи детально прораховуються наперед, їхня імплементація, як правило, відбувається плавно та спокійно, навіть рутинно. Коли реформи доводиться робити в пожежному порядку, процес може нагадувати лихоманку. Популізму, звичайно, теж ніхто не скасовував, утримати баланс між "пряниками" та "пігулками" у пенсійній реформі особливо важко. Принаймні ще жодна країна не досягла абсолютного успіху, щоб можна було зупинитися та оголосити про завершення пенсійної реформи. (...) У нас в Україні, коли мова заходить про пенсійну реформу, часто реакцією буває подив, якщо не роздратування, – та скільки вже можна! Насправді ми дуже мало провели реформ узагалі, і в пенсіях у тому числі. Необхідність реформ очевидна, адже нікого не влаштовує те, що є нині, і неможливо залишити все, як є, тому що стане ще гірше. Ми всі хочемо, щоб наші пенсіонери жили краще, і для цього потрібні реформи. Річ навіть не в конкретних інструментах і кроках (вони більш-менш відомі), а в правильному настрої та розумінні, навіщо та чому. Усвідомлення проблеми, правильна мотивація, готовність суспільства розділити відповідальність для успіху пенсійної реформи мають вирішальне значення. У зв'язку з цим особливої уваги потребує подача реформ».

Лідія Ткаченко зауважує: «Пенсійне майбутнє України повністю залежить від того, як швидко ми зрозуміємо, що держава – це ми; що наші майбутні пенсійні права визначають наші сьогоднішні обов'язки; що пенсійна система об'єднує зусилля з підтримки людей похилого віку, отже, ми теж свого часу можемо розраховувати на солідарність поколінь.

Першочерговими кроками в цьому напрямі мають стати:

– інформаційна кампанія з роз'яснення принципів функціонування пенсійної системи та публічних фінансів, пропаганда концепції суспільства для всіх віків і солідаризації поколінь;

– посилення політики зайнятості, боротьба з проявами дискримінації за віком на ринку праці, відпрацьовування процедур взаємодії всіх соціальних служб із метою сприяння стабільному працевлаштуванню, включаючи людей, яким не вистачає стажу для призначення пенсії;

– налагодження регулярної інформаційної взаємодії між Пенсійним фондом України та пенсіонерами й застрахованими особами, розвиток аналітичної надбудови до реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування; включення сум перерахованого роботодавцем єдиного соціального внеску в перелік даних обов'язкового інформування працівників про оплату праці;

– удосконалення пенсійних правил, щоб зробити їх максимально прозорими та зрозумілими для всіх, включаючи урахування стажу та заробітку, саму пенсійну формулу, систему мінімальних гарантій і додаткових надбавок/бонусів.

Що ж до недавньої ініціативи з додатковим підвищенням пенсій залежно від віку (спочатку тим, кому виповнилося 80+ років, з наступним охопленням 75+ і 70+), то такий досвід у світі є. Наприклад, у Білорусі пенсіонерам віком 80+ установлюється надбавка на догляд у розмірі 50% мінімальної пенсії за віком. У Російській Федерації пенсіонерам 80+ подвоюється розмір фіксованої частини страхової пенсії. В Ірландії пенсіонери 80+ отримують надбавку до пенсії 10 євро щотижня. У Польщі пенсіонери 75+ отримують додаткову доплату на медичне обслуговування (близько 50 євро щомісяця). Головне, щоб в Україні розподіл додаткових надбавок за віком опирався на справедливе обґрунтування та не посилював нерівність, щоб не вийшло так, що найбільше підвищення отримують люди, в яких пенсії й нині порівняно високі, а люди з низькими пенсіями залишаться з мінімальним підвищенням. Також потрібно пам'ятати, що ці надбавки не можуть забезпечити всіма необхідними у похилому віці медичними та соціальними послугами, актуальність розвитку цієї інфраструктури тільки зростає».

[Ознайомитися із повним текстом статті](#)